

	ΤΑΞΗ	Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	
	ΜΑΘΗΜΑ	ΑΡΧΑΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	11 ΜΑΙΟΥ 2019

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτωνος, Πρωταγόρας 324 Α-Γ

Α' Απόσπασμα : ἔνθα δὴ πᾶς παντὶ θυμοῦται καὶ νουθετεῖ, δῆλον ὅτι ὡς ἐξ ἐπιμελείας καὶ μαθήσεως κτητῆς οὐσης. εἰ γὰρ ἐθέλεις ἐννοῆσαι τὸ κολάζειν, ὧ Σώκρατες, τοὺς ἀδικοῦντας τί ποτε δύναται, αὐτὸ σε διδάξει ὅτι οἱ γε ἄνθρωποι ἡγοῦνται παρασκευαστὸν εἶναι ἀρετῆν. οὐδεὶς γὰρ κολάζει τοὺς ἀδικοῦντας πρὸς τούτῳ τὸν νοῦν ἔχων καὶ τούτου ἕνεκα, ὅτι ἠδίκησεν, ὅστις [324b] μὴ ὥσπερ θηρίον ἀλογίστως τιμωρεῖται· ὁ δὲ μετὰ λόγου ἐπιχειρῶν κολάζειν οὐ τοῦ παρεληλυθότος ἕνεκα ἀδικήματος τιμωρεῖται —οὐ γὰρ ἂν τό γε πραχθὲν ἀγέννητον θείῃ— ἀλλὰ τοῦ μέλλοντος χάριν, ἵνα μὴ αὖθις ἀδικήσῃ μήτε αὐτὸς οὗτος μήτε ἄλλος ὁ τοῦτον ἰδὼν κολασθέντα. καὶ τοιαύτην διάνοιαν ἔχων διανοεῖται παιδευτὴν εἶναι ἀρετῆν· ἀποτροπῆς γοῦν ἕνεκα κολάζει. ταύτην οὖν τὴν δόξαν πάντες ἔχουσιν ὅσοιπερ [324c] τιμωροῦνται καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ. τιμωροῦνται δὲ καὶ κολάζονται οἱ τε ἄλλοι ἄνθρωποι οὓς ἂν οἴωνται ἀδικεῖν, καὶ οὐχ ἥκιστα Ἀθηναῖοι οἱ σοὶ πολῖται· ὥστε κατὰ τοῦτον τὸν λόγον καὶ Ἀθηναῖοι εἰσι τῶν ἡγουμένων παρασκευαστὸν εἶναι καὶ διδακτὸν ἀρετῆν. ὡς μὲν οὖν εἰκότως ἀποδέχονται οἱ σοὶ πολῖται καὶ χαλκῶς καὶ σκυτοτόμου συμβουλευόντος τὰ πολιτικά, καὶ ὅτι διδακτὸν καὶ παρασκευαστὸν ἡγοῦνται ἀρετῆν, ἀποδέδεικταί σοι, ὧ Σώκρατες, ἰκανῶς, ὡς γέ μοι [324d] φαίνεται.

Παρατηρήσεις :

A1. Από το παραπάνω κείμενο να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του αποσπάσματος: « οὐδεὶς γὰρ κολάζει τοὺς ἀδικοῦντας.... οἱ σοὶ πολῖται.»

Μονάδες 10

B1. «ὁ δὲ μετὰ λόγου ἐπιχειρῶν κολάζειν οὐ τοῦ παρεληλυθότος ἕνεκα ἀδικήματος τιμωρεῖται – οὐ γὰρ ἂν τὸ πραχθὲν ἀγέννητον θείῃ – ἀλλὰ τοῦ μέλλοντος χάριν, ἵνα μὴ αὖθις ἀδικήσῃ μήτε αὐτὸς οὗτος μήτε ἄλλος ὁ τοῦτον ἰδὼν κολασθέντα»: Ποιος εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς ποινῆς, σύμφωνα με τὸν Πρωταγόρα, στο χωρίο που σας δίνεται; (μονάδες 5) Πῶς αξιοποιεῖ ὁ Σοφιστὴς τὴ σημασιολογικὴ διαφορὰ τῶν ρημάτων τιμωροῦμαι καὶ κολάζω για να τεκμηριώσῃ τὴν ἀποψὴ του ὅτι ἡ ἀρετὴ μπορεῖ να διδαχτεῖ; (μονάδες 5)

Μονάδες 10

B2. «ὡς μὲν οὖν εἰκότως ἀποδέχονται οἱ σοὶ πολῖται καὶ χαλκῶς καὶ σκυτοτόμου συμβουλευόντος τὰ πολιτικά, καὶ ὅτι διδακτὸν καὶ παρασκευαστὸν ἡγοῦνται ἀρετῆν, ἀποδέδεικταί σοι, ὧ Σώκρατες, ἰκανῶς, ὡς γέ μοι φαίνεται.»: Θεωρεῖτε ὅτι ὁ Πρωταγόρας ἔχει ἀποδείξει ἰκανοποιητικὰ στὸν Σωκράτη ὅτι ἡ πολιτικὴ ἀρετὴ διδάσκεται; (μονάδες 6) Ποια συναισθήματα νομίζετε ὅτι διακατέχουν τὸν Πρωταγόρα στὸ τέλος τῆς ἐνότητάς αὐτῆς; (μονάδες 4)

Μονάδες 10

B3. Με βάση το κείμενο που σας δίνεται και το παρακάτω μεταφρασμένο απόσπασμα, να δείξετε ότι κατά τον Πρωταγόρα ο ρόλος της πόλης είναι και παιδαγωγικός.

Πλάτωνος Πρωταγόρας 326C-E

«Και όταν πια φύγουν αυτοί [δηλ. οι νέοι άνδρες] από τους δασκάλους, η πόλη, με τη σειρά της, τους αναγκάζει να μάθουν τους νόμους και να ζουν σύμφωνα με αυτούς, ώστε να μην ενεργούν από μόνοι τους και όπως νομίζουν οι ίδιοι [...]. Έτσι, και η πόλη, υπογραμμίζοντας τους νόμους, αυτά τα επινοήματα των καλών, παλαιών νομοθετών, αναγκάζει και όσους ασκούν ένα αξίωμα και όσους άρχονται να συμμορφώνονται με αυτούς. Εκείνος δε ο οποίος τους παραβαίνει, υφίσταται κυρώσεις και οι κυρώσεις αυτές ονομάζονται, και σε σας εδώ [δηλ. στην Αθήνα] και σε πολλά άλλα μέρη, εϋθύνες, λες και η δικαιοσύνη ξαναβάζει [τον παραβάτη] στην ευθεία.»

Μονάδες 10

B4. Να γράψετε στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω θέσεις, τη λέξη **Σωστό**, αν είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν είναι λανθασμένη:

- α.** Οι *έπακτικοί λόγοι* οδηγούν στο *ορίζεσθαι καθόλου*.
- β.** Στην περίπτωση του Σωκράτη οι πολιτικοί λόγοι ήταν το πρόσχημα για τη δίωξή του.
- γ.** Ο Ιππίας παρουσιάζεται από τον Πρωταγόρα ως επιδεικτικά πολυμαθής.
- δ.** Κατά τον Πρωταγόρα, όλοι οι άνθρωποι μπορούν να διδαχτούν την αρετή αρκεί να είναι αριστοκρατικής καταγωγής.
- ε.** Δευτερεύον θέμα του διαλόγου Πρωταγόρας είναι αν οι σοφιστές είναι τα κατάλληλα πρόσωπα για να αναλάβουν τη διδασκαλία της αρετής.

Μονάδες 10

B5. α) παρελληλυθότος, ἔχουσιν, θείη: Να γράψετε μία ομόρριζη λέξη της νέας ελληνικής γλώσσας, απλή ή σύνθετη, για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 3

β) Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιό σας τις αρχαίες ελληνικές λέξεις της στήλης Α με τις ετυμολογικά συγγενείς νεοελληνικές λέξεις της στήλης Β.

Στήλη Α

Στήλη Β

1. <i>ικανῶς</i>	α. εσθλός
2. <i>ιδῶν</i>	β. έντομο
3. <i>εἶναι</i>	γ. επόπτης
4. <i>οἴωνται</i>	δ. προίκα
5. <i>σκυτοτόμου</i>	ε. οίηση

Μονάδες 5

γ) κολάζω : Να γράψετε δύο παράγωγα του ρήματος στη νέα ελληνική και να σχηματίσετε με αυτά αντίστοιχες προτάσεις. (μονάδες 2)

Μονάδες 10

B. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Θουκυδίδου Ιστορία Α', 126.9 – 127.1

Στο ακόλουθο κείμενο ο Θουκυδίδης περιγράφει την κατάληξη ενός ιστορικού γεγονότος που έχει μείνει γνωστό ως «κυλώνειο άγος», καθώς και τις συνέπειες που είχαν για τη σκληρή συμπεριφορά τους όσοι από τους Αθηναίους ενεπλάκησαν στη θανάτωση του Κύλωνα και των οπαδών του, παρόλο που είχαν καταφύγει ως ικέτες σε κάποιο ιερό.

Οί δέ μετὰ Κύλωνος ἐν τῇ ἀκροπόλει πολιορκούμενοι φλαύρως εἶχον σίτου τε καὶ ὕδατος ἀπορία. Ὁ μὲν οὖν Κύλων καὶ ὁ ἀδελφὸς ἐκδιδράσκουσιν· οἱ δ' ἄλλοι ὡς ἐπιέζοντο καὶ τινες καὶ ἀπέθνησκον ὑπὸ τοῦ λιμοῦ, καθίζουσιν ἐπὶ τὸν βωμὸν ἰκέται τὸν ἐν τῇ ἀκροπόλει. Ἀναστήσαντες δὲ αὐτοὺς οἱ τῶν Ἀθηναίων ἐπιτετραμμένοι τὴν φυλακὴν, ὡς ἐώρων ἀποθνήσκοντας ἐν τῷ ἱερῷ, ἐφ' ᾧ μηδὲν κακὸν ποιήσουσιν, ἀπαγαγόντες ἀπέκτειναν· καθεζομένους δὲ τινὰς καὶ ἐπὶ τῶν σεμνῶν θεῶν τοῖς βωμοῖς ἐν τῇ παρόδῳ ἀπεχρήσαντο. Καὶ ἀπὸ τούτου ἐναγεῖς καὶ ἀλιτήριοι τῆς θεοῦ ἐκεῖνοί τε ἐκαλοῦντο καὶ τὸ γένος τὸ ἀπ' ἐκείνων. Ἦλασαν μὲν οὖν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς ἐναγεῖς τούτους, ἦλασε δὲ καὶ Κλεομένης ὁ Λακεδαιμόνιος ὕστερον μετὰ Ἀθηναίων στασιαζόντων, τοὺς τε ζῶντας ἐλαύνοντες καὶ τῶν τεθνεώτων τὰ ὀστᾶ ἀνελόντες ἐξέβαλον· κατῆλθον μέντοι ὕστερον καὶ τὸ γένος αὐτῶν ἔτι ἔστιν ἐν τῇ πόλει. τοῦτο δὴ τὸ ἄγος οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐκέλευον ἐλαύνειν δῆθεν τοῖς θεοῖς πρῶτον τιμωροῦντες, εἰδότες δὲ Περικλέα τὸν Ξανθίππου προσεχόμενον αὐτῷ κατὰ τὴν μητέρα καὶ νομίζοντες ἐκπεσόντος αὐτοῦ ῥᾶον ἂν σφίσι προχωρεῖν τὰ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων.

Βοηθητικό λεξιλόγιο

- **φλαύρως ἔχω**: βρίσκομαι σε κακή κατάσταση (μόνο στον Θουκυδίδη)
- **σεμναὶ θεαὶ**: ἔτσι λέγονταν οἱ Ερινύες, ὅπως καὶ οἱ Ευμενίδες. Το ἱερό τους ἦταν ὑπόγειο καὶ βρισκόταν δίπλα στον Ἄρειο Πάγο.
- **ἀποχράομαι-ᾶμαι** (εδῶ): σκοτώνω
- **ὁ ἐναγῆς**: ὁ μιαρός
- **ὁ ἀλιτήριος**: ὁ ἀνόσιος, ὁ βέβηλος

Παρατηρήσεις

1. Να μεταφράσετε το χωρίο του κειμένου που είναι γραμμένο με έντονα γράμματα.

Μονάδες 10

2. Ποια τύχη είχαν μετά τη θανάτωση του Κύλωνα και των ακολούθων του όσοι από τους Αθηναίους είχαν αναλάβει τη φρούρησή τους;

Μονάδες 10

3. α) *τῆ ἀκροπόλει, ἀπαγαγόντες, τοὺς ἐναγεῖς, τὰ ὄστα, σφίσι*: να μεταφερθούν στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού.

Μονάδες 5

β) Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους.

ἀπέθνησκον: το ίδιο πρόσωπο στην ευκτική αορίστου β΄

ἐπιτετραμμένοι: το γ΄ ενικό στην οριστική παρακειμένου

ἐώρων: το β΄ ενικό στην προστακτική αορίστου β΄

ἤλασε: το α΄ πληθυντικό στην οριστική μέλλοντα

ἐξέβαλον: το απαρέμφατο του μέλλοντα

Μονάδες 5

4. α) Να εντοπίσετε και να χαρακτηρίσετε συντακτικά τις δευτερεύουσες προτάσεις που υπάρχουν στην ημιπερίοδο *Ἀναστήσαντες δὲ ... ἀπαγαγόντες ἀπέκτειναν*

Μονάδες 5

β) *Ὁ μὲν οὖν Κύλων καὶ ὁ ἀδελφὸς ἐκδιδράσκουσιν*: να μετασχηματίσετε την ημιπερίοδο σε μετοχικό σύνολο χρησιμοποιώντας ως εξάρτηση τη φράση *Ἀθηναῖοι ἤσθοντο...*

Μονάδες 5

ΚΑΘΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ